

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 13 listopada 2019 r.

Pozycja 211

POSTANOWIENIE z dnia 20 listopada 2018 r. Sygn. akt Ts 210/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Michał Warciński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.G. w sprawie zgodności:

art. 245 § 3 w związku z art. 246 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1270, ze zm.) z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 77 ust. 2 w związku z art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 31 października 2017 r. M.G. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność art. 245 § 3 w związku z art. 246 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1270, ze zm.) – w zakresie, w jakim „umożliwiają na etapie postępowania międzyinstancyjnego przed wniesieniem skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego, w sprawie, w której wysokość wpisu sądowego oraz wynagrodzenia adwokackiego obliczana jest w odniesieniu do wartości spornego roszczenia majątkowego, jednocześnie zwolnienie strony od obowiązku poniesienia kosztów sądowych w wymiarze zbliżonym do zwolnienia od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych w całości i odmowę wyznaczenia pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi kasacyjnej lub opinii o braku podstaw do jej sporządzenia” – z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, w związku z art. 77 ust. 2, w związku z art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Skargę konstytucyjną wniesiono w związku z następującą sprawą.

Decyzją Prezydenta Miasta Ł. z 20 lutego 2015 r. (sygn. akt [...]) odmówiono skarżącemu ustalenia i wypłaty odsetek w kwocie 5 336 193 zł od odszkodowania ustalonego w decyzji Prezydenta Miasta Ł. z 14 września 2006 r. (sygn. akt [...]). Wojewoda Ł. po rozpatrzeniu odwołania skarżącego, decyzją z 10 września 2015 r. (sygn. akt [...]) uchylił zaskarżoną decyzję w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji. Decyzją Prezydenta Miasta Ł. z 21 grudnia 2015 r. (sygn. akt [...])

odmówiono skarżącemu ustalenia i wypłaty odsetek. Wojewoda Ł. po rozpatrzeniu odwołania skarżącego, decyzją z 28 września 2016 r. (sygn. akt [...]); dalej: decyzja wojewody) utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję.

Skarżący zaskarżył decyzję wojewody do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Ł. Wydział II (dalej: WSA), wnosząc jednocześnie o zwolnienie od kosztów i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem starszego referendarza sądowego w WSA z 20 grudnia 2016 r. (sygn. akt [...]), po rozpoznaniu wniosku skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych, przyznano skarżącemu prawo pomocy w zakresie obejmującym zwolnienie od kosztów ponad kwotę tysiąca złotych, a w pozostałej części wniosek oddalono. Postanowieniem starszego referendarza sądowego WSA z 23 stycznia 2017 r. (sygn. akt [...]) odmówiono skarżącemu ustanowienia na jego rzecz pełnomocnika z urzędu. Postanowienie to zostało przez skarżącego zaskarżone. Postanowieniem WSA z 8 lutego 2017 r. (sygn. akt [...]), po rozpoznaniu sprzeciwu skarżącego, utrzymano zaskarżone postanowienie.

Wyrokiem WSA z 15 lutego 2017 r. (sygn. akt [...]; dalej: wyrok WSA) oddalono skargę skarżącego od decyzji wojewody. Skarżący wniósł do WSA o ustanowienie dla siebie pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku WSA. Postanowieniem starszego referendarza sądowego WSA z 13 kwietnia 2017 r. (sygn. akt [...]) oddalono wniosek skarżącego o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem WSA z 18 maja 2017 r. (sygn. akt [...]), po rozpoznaniu sprzeciwu skarżącego, utrzymano zaskarżone postanowienie z 13 kwietnia 2017 r. w mocy. Od tego postanowienia, skarżący wniósł zażalenie. Postanowieniem WSA z 9 czerwca 2017 r. (sygn. akt [...]) odrzucono zażalenie skarżącego. WSA wyjaśnił, że wniesienie zażalenia na orzeczenie, od którego nie przysługuje środek zaskarżenia, podlega odrzuceniu jako niedopuszczalne.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 7 marca 2018 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej, do czego odniósł się w terminie, pismem z 26 marca 2018 r.

Zakwestionowanym w skardze normom prawnym, skarżący zarzucił naruszenie jego prawa do sądu z naruszeniem zasady proporcjonalności w związku z naruszeniem prawa do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji, w związku z zamknięciem drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna. Mając na względzie art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK, Trybunał przy orzekaniu jest związany zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej.

2. Skarżący zarzucił niekonstytucyjność art. 245 § 3 w związku z art. 246 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1270, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2017 r. poz. 1369; dalej: p.p.s.a.). Zgodnie z art. 245 § 3 p.p.s.a. – „prawo pomocy w zakresie częściowym obejmuje zwolnienie tylko od opłat sądowych w całości lub w części albo tylko od wydatków albo od opłat sądowych i wydatków lub obejmuje tylko ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego”. Natomiast zgodnie z art. 246 § 1 pkt 2 p.p.s.a. – „przyznanie prawa pomocy osobie fizycznej następuje: (...) w zakresie częściowym

– gdy wykaze, że nie jest w stanie ponieść pełnych kosztów postępowania, bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny”.

W ocenie skarżącego, zakwestionowane przepisy umożliwiły pozbawienie go prawa do ustanowienia na jego rzecz pełnomocnika z urzędu, przyznając mu jednocześnie częściowe zwolnienie od kosztów sądowych, co naruszyło jego konstytucyjne prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) z naruszeniem konstytucyjnej zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji) oraz zamknęły mu drogę do wniesienia skargi kasacyjnej na skutek odmowy ustanowienia na jego rzecz pełnomocnika z urzędu, co naruszyło jego konstytucyjne prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji) oraz dochodzenia naruszonych wolności lub praw (art. 77 ust. 2 Konstytucji).

3. Wobec tak sformułowanych zarzutów, Trybunał stwierdził, że nie ma podstaw do nadania badanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

3.1. W art. 245 § 3 p.p.s.a. unormowano, co może obejmować prawo pomocy w zakresie częściowym, przedstawiając różne warianty rozstrzygnięć dopuszczalnych w tej materii. Natomiast w art. 246 § 1 p.p.s.a. zawarto przesłanki, które musi spełnić osoba fizyczna aby uzyskać prawo pomocy.

Powyższe normy mają charakter generalno-abstrakcyjny. Ocena tego czy ich hipoteza została ziszczona w okolicznościach konkretnej sprawy, wyrażona zostaje w normie indywidualno-konkretnej zawartej w konkretnym orzeczeniu sądowym o odmowie udzielenia pomocy prawnej albo o jej udzieleniu w całości lub w części.

3.2. W sprawie objętej badaną skargą konstytucyjną, sąd dokonał oceny czy skarżący wykazał, że nie jest w stanie ponieść pełnych kosztów postępowania bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny (art. 246 § 1 p.p.s.a.), a w konsekwencji, czy należy mu udzielić prawa pomocy i w jakim zakresie (art. 245 § 3 p.p.s.a.). Z treści orzeczeń wydanych w ramach tego postępowania wynika, że została w nich wyrażona ocena, czy skarżący wykazał i w jakim zakresie, że nie jest w stanie ponieść pełnych kosztów bez doznania tego uszczerbku. Po przeprowadzeniu stosownego postępowania w tym zakresie, odmówiono skarżącemu ustanowienia dla niego pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi kasacyjnej. Mając na uwadze ogólne zasady wyrażone m.in. w zakwestionowanych przepisach, starszy referendarz sądowy, a następnie sąd, wykreował normę indywidualno-konkretną, zgodnie z którą nie ustanowił pełnomocnika z urzędu na rzecz skarżącego, uznając, że w okolicznościach tej sprawy, skarżący nie wykazał, iż nie jest w stanie ponieść pełnych kosztów postępowania bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny

3.3. Jednym z warunków nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, określonym w art. 79 ust. 1 Konstytucji i skonkretyzowanym w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK, jest zakwestionowanie w skardze normy prawnej – naruszającej konstytucyjne wolności lub prawa skarżącego – o charakterze ogólnym (norma generalno-abstrakcyjna), a nie indywidualno-konkretnym (akt stosowania prawa). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, niedopuszczalne jest wniesienie skargi, której zarzutem jest stosowanie prawa (por. postanowienia TK z: 28 lutego 2018 r., sygn.SK 45/15, OTK ZU nr A/2018, poz. 12; 9 maja 2017, sygn. SK 18/16, OTK ZU nr A/2017, poz. 37; 7 maja 2013, sygn. SK 31/12, OTK ZU nr 4/A/2013, poz. 46; 28 lutego 2012 r., sygn. SK 27/09, OTK ZU nr 2/A/2012; 2 lutego 2012 r., syn. SK 14/09, OTK ZU nr 2/A/2012, poz. 17, 2 grudnia 2010 r., sygn. SK 11/10, OTK ZU nr 10/A/2010, poz. 131; 13 października 2008 r., sygn. SK 20/08, OTK ZU nr 8/A/2008, poz. 146).

W ocenie skarżącego, źródłem naruszenia jego konstytucyjnych wolności lub praw nie są zakwestionowane przepisy, lecz wnioski jakie, w toku subsumcji tych przepisów ze stanem faktycznym sprawy, wyprowadziły orzekające w sprawie sądy, odmawiając skarżącemu ustanowienia dla niego pełnomocnika z urzędu. Gdyby bowiem sąd, stosując zasady określone w zaskarżonych przepisach, ocenił, że w sprawie objętej badaną skargą przesłanki określone w zakwestionowanych przepisach znajdują zastosowanie i ustanowił pełnomocnika z urzędu na rzecz skarżącego (zgodnie z jego wnioskiem), to nie doszłoby do – zarzucanego w skardze – naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego. Źródłem naruszenia, wskazanym przez skarżącego, nie jest w istocie treść zaskarżonych przepisów, lecz ocena – wyrażona w orzeczeniu wskazanym w skardze jako ostateczne – co do tego czy przesłanki i zasady określone w zakwestionowanych przepisach powinny znaleźć takie zastosowanie w stanie faktycznym sprawy, o jakie wnosił skarżący w swoim wniosku.

3.4. Trybunał Konstytucyjny przypomina, że nie jest uprawniony do kontrolowania wykładni przepisów ani aktów stosowania prawa, jednak w ramach wyjątku, w zakresie kognicji Trybunału mieści się dokonywanie kontroli konstytucyjności treści normatywnej przepisu uzyskanej w wyniku jednolitej, powszechnej i stałej wykładni sądowej (por. wyrok TK z 20 czerwca 2017 r., sygn. K 5/17, OTK ZU A/2017, poz. 48, oraz przywołane w nim orzecznictwo). Jeśli jednak skarżący nie kwestionuje treści normatywnej przepisu, którą uzyskał on w wyniku jednolitej, powszechnej i stałej wykładni sądowej, to – mając na uwadze art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK – Trybunał nie ma podstaw do dokonania takiej kontroli (por. postanowienie TK z 7 czerwca 2018 r., sygn. Ts 140/17, OTK ZU B/2018, poz. 121).

3.5. Z powyższych względów Trybunał odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.